

Saateks koostajalt

Seekordne Res Musica aastaraamat on mitmes mõttes eriline. Kõigepealt ilmub esmakordselt eesti keeles kogumik, milles kõik artiklid on pühendatud ühele või teisele muusikateatri uurimise aspektile. Esindatud on ajalugu (**Anu Schaper** Mederi ooperi „Kindlameelne Argenia“ ettekandest 1680. aastal Tallinnas, teose taustast ning Mederi ambitsioonidest; **Agnes Toomla** Estonia teatri ooperi- ja operetialasest tegevusest Saksa okupatsiooni päevil 1941–1944), lavastuse või etenduse analüüsid Eesti ja rahvusvaheliste näidetega minevikust (**Christian Schaper** kirjutab muusikast, libretost ja režiist Richard Straussi „Roosikavalieris“; **Maarja Kindel** eesti esimese kutselise ooperilavastaja Hanno Kompuse Wagneri- ja Tšaikovski-tõlgendustest; **Maris Pajuste** Erkki-Sven Tüüri „Wallenbergist“ teosena ja Dmitri Bertmani lavastusena; **Kristel Pappel ja Anneli Saro** Jüri Reinvere ooperist „Puhastus“ ja selle lavastusest Soome Rahvusooperis) ning lõpuks ka publiku-uurimus (**Hedi-Liis Toome** Tartu ooperi- ja muusikalipublikust). Artiklites otsitakse muusika- ja teatriteaduse ühisosa ning teisalt ka meetodikat, kuidas seda tulemuslikult uurida. Nii on mitmel juhul esikohal teose ja lavastuse analüüsi ühendamine. Nagu ütleb üks kaasaegse teatriteaduse suurkujusid, **Erika Fischer-Lichte** kogumiku eessõnaks valitud intervjuus, on muusikateatri uurimine viimastel aastakümnetel arenenud jõudsalt edasi ning just muusika- ja teatriteaduse ühistegevuses näeb ta edaspidist suurt potentsiaali.

Siit tulenebki kogumiku teine iseärasus: see on valminud koostöös Tartu Ülikooli kirjanduse ja teatriteaduse osakonnaga. Esmajoones olen palju tänu võlgu professor Anneli Sarole innustavate ja harivate vestluste ning optimistliku suhtumise eest koostöö võimalustesse. Alati on asjatundlikku abi osutanud Luule Epner, Madli Pesti, Riina Oruaas – loodan väga, et meie mõttevahetused jätkuvad.

Kolmandaks, kogumik on omamoodi *work in progress*, sest autorite seas on ka doktorante, noori magistreid, isegi üks magistrant.

Käesoleva ajakirja artiklid on raamitud kahe saksa teatriteadlase mõtteavaldustega. Muusikateatri uurimisel on sakslased viimastel aastakümnetel juhtpositsioonil. Nii nagu teatriteaduses on ka muusikateatriga tegelemisel saksa keeleruumis neli kantsi: Berliini Freie Universität, Müncheni Ülikool, Bayreuthi Ülikool koos maailma ainsa spetsiaalse Muusikateatri Uurimisinstituudiga Thurnaus ja Viini Ülikool. Eriti uuenduslik ja mõjurikas näib olevat Berliinis ideeliselt ja/või organisatoorselt Erika Fischer-Lichte ümber koondunud uurijatering. Üks selle aktiivsematest liikmetest, **Clemens Risi** on õpetanud Inglise ja Ameerika ülikoolides ning seega edukalt vahendanud saksa teatriteaduse uuemaid suundi angloameerika teadusele, millest annab tunnistust ka käesolevasse kogumikku tõlgitud, algselt Oxfordi ülikooli ajakirjas The Opera Quarterly inglise keeles ilmunud artikkel muusikateatri uurimisperspektiividest. Edaspidi võiks kindlasti ka Eestis välja anda mitmekeelse muusikateatritele pühendatud kogumiku, praegu aga osutus oluliseks kõigepealt eesti keeles põhialuste selgitamine.

Ja nüüd tänusõnad. Anu Schaper oli loovalt kaasamõtlev, täpne ja asjalik toimetaja ning Maite-Margit Kotta uuendustealdis küljendaja. Toomas Siitan aitas nii sisulistest kui ka organisatoorsetes küsimustes. Kaire Maimets, Madli Pesti ja Mart Jaanson olid suurepärased toetajad ja abilised nagu ka Teatri- ja Muusikamuseumi teatriosakonna juhataja Kirsten Simmo. Kasulikke tähelepanekuid jagasid Andres Laasik ja Mart Humal. Trükitoetuse eest olgu tänatud Eesti Muusikanõukogu. Tartu teatriteadlased ja eriti Anneli Saro said juba nimetatud. Ja *last but not least* – kriitilis-inspireerivate vestluste eest muusikateatri teemadel üldse olen väga tänulik kunstiteadlasele ja ooperikriitikule Harry Liivrannale.

Lapsepõlvest peale olen imetlenud Lea Tormise teatrimõistmist ja kirjutisi nii sõnateatrist kui ka muusikateatrist. Olgu see Res Musica number pühendatud temale ja kõigile neile, kellele muusikateater on üks osa elust.

Kristel Pappel